

Τούρκο – Ελληνικά: Άλλα συμβαίνουν, άλλα καταλαβαίνουμε

Το πόσο αδυνατούμε να κατανοήσουμε την Τουρκία φάνηκε στην πρόσφατη κρίση της χώρας αυτής όταν ακούγαμε, σχεδόν από παντού, τη «μάντρα» ότι υπάρχει κίνδυνος «εξαγωγής» της κρίσης στο Αιγαίο και στην Κύπρο. Στη διεθνή πολιτική τίποτα δεν μπορεί, βέβαια, να αποκλεισθεί. Ωστόσο, οι όποιες εκτιμήσεις και αναλύσεις θα πρέπει να βασίζονται σε κάποια δεδομένα και όχι απλώς επειδή η «διαίσθησή» μας, μας λέει κάτι ή επειδή κάποιοι φόβοι μας προδιαθέτουν προς ένα συγκεκριμένο τρόπο σκέψης.

Τι συμπεραίνετε, λοιπόν, από τα ιστορικά δεδομένα αναφορικά με τις γνωστές κρίσεις στο μέτωπο Ελλάδας – Τουρκίας – Κύπρου στη μεταπολεμική εποχή; Ακριβώς το αντίθετο της «μάντρας» που προανέφερα. Όχι μόνο δεν «εξάγονται» οι τουρκικές εσωτερικές κρίσεις στο μέτωπο Ελλάδας – Κύπρου αλλά, αντιθέτως, όταν υπάρχουν κρίσεις και αστάθεια σε Ελλάδα και Κύπρο είναι που η Τουρκία δρα για να εκμεταλλευθεί αυτές τις καταστάσεις προς δικό της όφελος.

Ανατρέχοντας στο παρελθόν, βλέπουμε για παράδειγμα, ότι η Τριμερής

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Ο Μάριος Λ. Ευρυβιάδης είναι ερευνητής στο Ι.Α.Α. και διδάσκει Διεθνείς Σχέσεις στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Διάσκεψη του Λονδίνου το 1955 αποτελούσε ένα βρετανικό κλασικό στρατήγημα εκπορευόμενο στη βάση της παραδοσιακής βρετανικής ιμπεριαλιστικής φιλοσοφίας «διαίρει και βασίλευε». Η Τριμερής του 1955 και οι καταστροφικές της συνέπειες για την Κύπρο έγινε δυνατή σε συνεννόηση, πάντοτε, με την Τουρκία διότι στην Ελλάδα υπήρχε μια υποδόσκουσα πολιτική κρίση. Ο πρωθυπουργός Παπάγος ήταν άρρωστος και είχαμε έναν υπόγειο αγώνα διαδοχής του. Στον αγώνα αυτό το παλάτι έπαιξε καθοριστικό ρόλο επιβάλλοντας τελικά την πρωθυπουργία Καραμανλή. Είχαμε επίσης ένα Υπουργείο Εξωτερικών σε οιοσδήποτε παράλυση με έναν υπουργό Εξωτερικών, τον Στεφανόπουλο, του οποίου η μόνη έννοια ήταν πώς να παρευρεθεί σε ένα διεθνές συνέδριο που θα του προσέδιδε διεθνές κύρος. Είναι γεγονός ότι οι Τούρκοι, με την ενθάρρυνση των Βρετανών (βλ. Robert Holland, *Britain and the Revolt in Cyprus 1954 – 1959*, σελ. 69, και Speros Vryonis *The Mechanism of Catastrophe*, σελ. 28-98) οργάνωσαν το πογκρόμ των Σεπτεμβριανών για να αποκομίσουν κέρδη στην Κύπρο. Αλλά το πογκρόμ αυτό δεν εξήγαγε τα προβλήματα του Τούρκου πρωθυπουργού Μεντερές σε Ελλάδα και Κύπρο – τα εισήγαγε βαθιά μέσα στην τουρκική κοινωνία.

Στην κρίση 1963-64 έχουμε για πρώτη φορά στη μεταπολεμική Ελλάδα μια κεντρο-αριστερή κυβέρνηση που προήλθε από το πολωτικό πολιτικό περιβάλλον των εκλογών «βίας και νοθείας» και του «ανένδοτου» αγώνα του Γεωργίου Παπανδρέου. Με την επικράτηση της κεντροαριστεράς στην Ελλάδα άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για την αποστασία και το χουντικό πραξικόπημα. Υπήρχε, δηλαδή, την περίοδο 1963-64 μια τελείως ρευστή κατάσταση στην Ελλάδα. Και όποιος γνωρίζει τα παρασκήνια της περιόδου και τις συντονισμένες αμερικανο-τουρκο-βρετανικές προσπάθειες διάλυσης του κυπριακού κράτους, τις άμεσες απειλές της Τουρκίας για εισβολή όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και την ελληνική επικράτεια, και την ακατανόμαστη συμπεριφορά των Αμερικανών (των οποίων ο πρόεδρος μετέφερε στον Έλληνα πρωθυπουργό απειλές για κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Ελλάδα με τη φράση να γ....) καταλαβαίνει γιατί συνέβαιναν όλα αυτά το 1964, με απώτερους κερδισμένους τους Τούρκους.

Για το 1967 και την κρίση (Αγίων Θεοδώρων – Κοφίνου) του Νοεμβρίου στην Κύπρο, τι να πει και τι να σχολιάσει κανείς; Η Ελλάδα των συνταγματαρχών είχε ήδη χάσει κάθε αξιοπιστία και αξιοπρέπεια στη διεθνή σκηνή και ήταν απομονωμένη. Μετά την καθ' όλα κωμική συνάντηση Κεσάν – Αλεξανδρούπολης το Σεπτέμβριο του 1967, μεταξύ του πρωθυπουργού - μαριονέτας των χουντικών Κόλλια, και του Τούρκου Ντεμιρέλ, ο τελευταίος, μετέφερε στους πασάδες του ότι στην Ελλάδα δεν υπήρχε στρατιωτική κυβέρνηση αλλά μια ομάδα από στρατιωτικούς καραγκιόζηδες. Και έτσι τους συμπεριφέρθηκαν οι πασάδες στην κρίση του

Νοεμβρίου του 1967, με τα γνωστά αποτελέσματα.

Όσο για τα γεγονότα του 1974, αυτά ουσιαστικά άρχισαν με το εσωτερικό πραξικόπημα του Ιωαννίδη κατά του Παπαδόπουλου που ως πράξη δήλωνε σε όλους, αλλά κυρίως στους απέναντι, ότι η χουντική κατάσταση στην Ελλάδα έμπαινε σε μια κούρσα προς τον πάτο. Και είναι από τότε, τον Νοέμβριο του 1973, για όσους γνωρίζουν τα πράγματα, που άρχισε μια συστηματική και οργανωμένη προσπάθεια από την Τουρκία του ανερχόμενου Ετσεβίτ και των πασάδων, με πιέσεις στο Αιγαίο (θυμηθείτε τα πετρέλαια), τον «διαμελισμό» του Αιγαίου σε τουρκικούς χάρτες, (που άρχισαν τότε να δημοσιεύονται), με απώτερο στόχο τον καταναγκασμό της χούντας του Ιωαννίδη να προσαρμοστεί στις τουρκικές απαιτήσεις. Ο χώρος δεν μου προσφέρεται για να μακρηγορήσω. Αλλά οι τότε τουρκικές πιέσεις δημιούργησαν ένα κλίμα πανικού στη χούντα του Ιωαννίδη ο οποίος στον παρανοϊκό του κόσμο αποφάσισε να διαχειριστεί το όλο θέμα με μια πολιτική κατευνασμού της Τουρκίας (και των ατλαντικών της πατρώων). Οργάνωσε την πραξικοπηματική ανατροπή της νόμιμης κυπριακής κυβέρνησης, παραμυθιαζόμενος ότι θα εξασφάλιζε, έτσι, το φιλί της ζωής για τη χουντοπαρέα του από Αμερικάνους και Τούρκους.

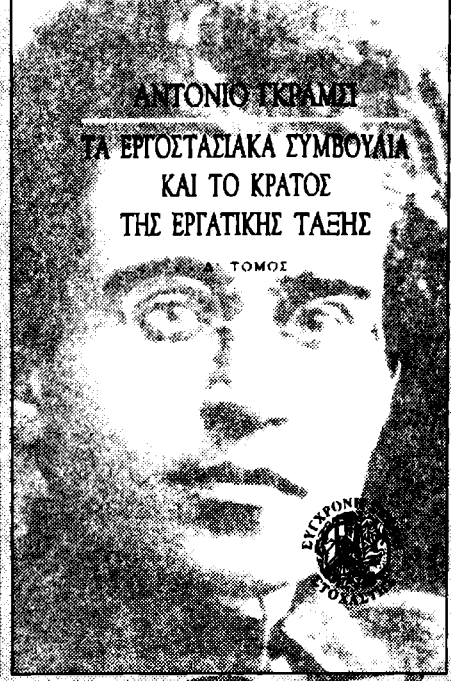
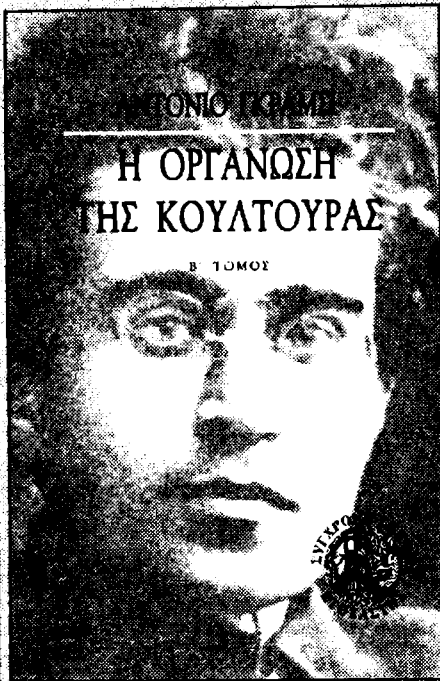
Την περίοδο της μεταπολίτευσης είχαμε τρεις άλλες κρίσεις στα ελληνο-τουρκικά. Το 1975-76 με το Σισμίκ, το 1987 και πάλι, και το 1996 με τα Ίμια. Στην πρώτη περίπτωση, θυμίζω τη δήλωση Αβέρωφ για «χουντικά σταγονίδια» στο στράτευμα και το γεγονός ότι ο Καραμανλής δεν κοιμόταν στο σπίτι του εξαιτίας του φόβου για πραξικόπημα. Την ασταθή αυτή εσωτερική κατάσταση στην Ελλάδα την εκμεταλλεύθηκαν οι Τούρκοι στο Αιγαίο. Το 1987 έγινε μια προσπάθεια, στο παρασκήνιο, υπόσκαψης – ανατροπής του Παπανδρέου (εδώ έπαιζαν Αμερικανοί, Έλληνες και Τούρκοι). Αφορμή τους ήταν ο δήθεν «αντιαμερικανισμός» του Παπανδρέου όπως και τα πετρέλαια του Βορείου Αιγαίου. Παραπέμπω στην εφημερίδα *Ποντίκι* της εποχής που είχε την καλύτερη κάλυψη της κρίσης και του παρασκηνίου.

Έχουμε τέλος τα Ίμια (1996) σε μια περίοδο μετάβασης από το πατριωτικό ΠΑΣΟΚ στο λεγόμενο «εκσυγχρονιστικό», όταν η πασοκική ηγεσία βρισκόταν κάπου «αλλού» και αδυνατούσε να εξυπηρετήσει τα ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδας. Τότε βιώσαμε την καλοσχεδιασμένη επιχείρηση των πασάδων, με τη συμπαιγνία της πρωθυπουργού Τσιλλέρ και του Τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών, που κατέληξε στο φιάσκο των Ιμίων.

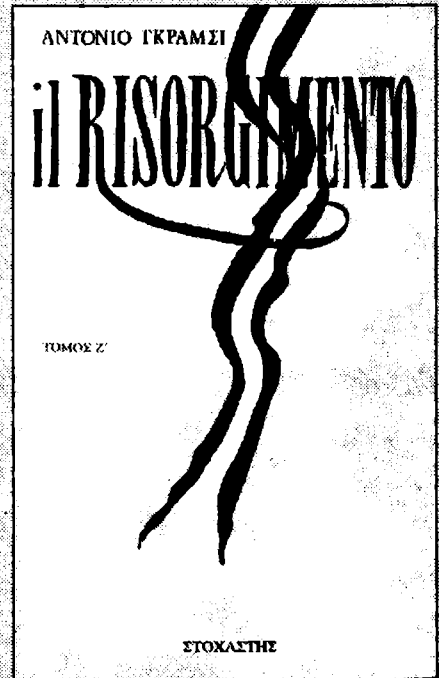
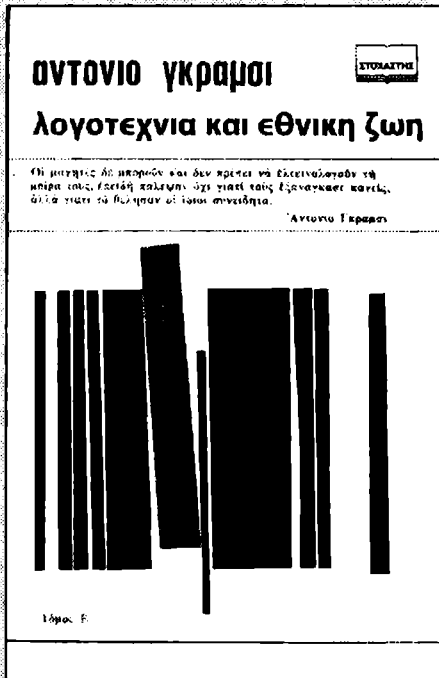
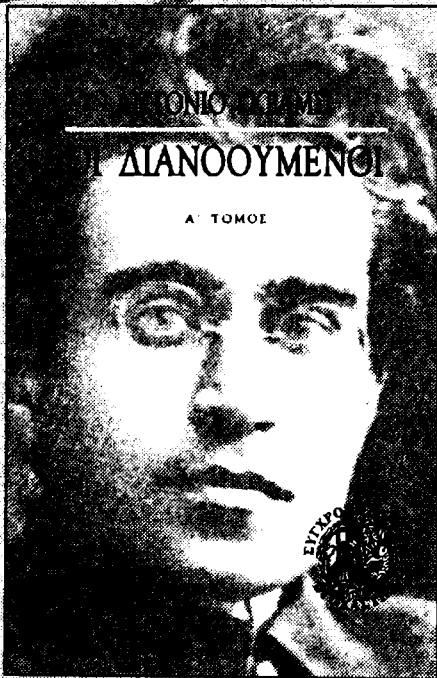
Καταληκτικά, επαναλαμβάνω, ότι οι εξελίξεις στην εξωτερική πολιτική μπορεί να είναι απρόβλεπτες. Ωστόσο, καλό είναι να μελετούμε και τα ιστορικά γεγονότα που πιθανόν να μας δίδουν κάποιες κατευθύνσεις ως προς το τι μέλλει γενέσθαι και όχι να μιλούμε ατεκμηρίωτα και αυθαίρετα.

1937 - 2007

70 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ANTONIO ΓΚΡΑΜΣΙ

1937-2007

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Μαυρομυιάλη 39, Αθήνα 10680 • Τηλ. 2103601956
www.stochastis.gr • email: info@stochastis.gr